

Acquoy een bijzonder dorp in de Gemeente West Betuwe

Door A.F. Verstegen

De hertogen van Gelre regeerden over alle steden/dorpen van de Gemeente West Betuwe, behalve Spijk, Heukelum en Asperen, daar regeerden de graven van Holland.

In 1330 gaf Willem van Henegouwen hertog van Gelre, Acquoy aan Gerard van Voorne, burggraaf van Zeeland. Acquoy werd op dat moment een onafhankelijk staatje en soeverein. De heerlijkheid Acquoy had hoge- en lage rechten. De heer van Acquoy mocht misdadigers berechten en tot de doodstraf veroordelen. De meeste steden/dorpen hadden alleen lage rechten.

In 1585 negentien jaar na de beeldenstorm werd Cornelis Aertsz Vereem, pastoor te Acquoy door Maurits van Oranje vervangen door ds. Huigen van Enschede. Er heeft geen beeldenstorm gewoed, de beelden uit de kerk werden op een vreedzame manier verwijderd. Alle inwoners van Acquoy werden protestant, omdat de baron van Acquoy ook protestant was. Acquoy is tijdens de 80-jarige oorlog ook niet aangevallen door de Spanjaarden, het bestuur van Acquoy kreeg sauvegarde (document waarin Acquoy werd gevrijwaard van plundering en brandschatting) van Isabella Clara Eugenia, dochter van koning Philips II.

Acquoy werd in 1516 door Maximiliaan van Egmond verheven tot een baronie. Vanaf 1548 werd Anna van Egmond, dochter van Maximiliaan, baronesse van Acquoy. Van 1551 tot 1795 zijn de Oranjes baron geweest van Acquoy.

Tijdens de naasting van de kerken begin 1800 hebben de inwoners van Acquoy daar ook niets mee te maken gehad, immers alle inwoners waren protestant. In Rhenoy en Gellicum is er veel strijd geweest tussen de protestanten en katholieken over wie uiteindelijk het kerkgebouw kreeg.

Dr. A. J. Teychiné Stakenburg schreef in 1977, dat het gevoel van iets meer te zijn dan anderen, de inwoners een zekere fierheid had gegeven.

Na de ruilverkaveling eind 20ste eeuw kwamen mensen uit andere streken naar Acquoy. Het aantal Kooisen wordt daardoor steeds kleiner zodat hun invloed tanend is.

Hieronder de sauvegarde die het bestuur van Acquoy kreeg.

Zoals we weten werd de baron van Acquoy, Philips Willem door zijn peetvader, koning van Spanje, Philips II samen met zijn dochter Isabella op het Spaanse hof opgevoed. En hoewel de Staten van Holland in 1581 de koning van Spanje niet meer erkenden, verleende Isabella, de dochter van Philips II na het overlijden van haar vader in 1593, Acquoy tijdens de 80-jarige oorlog een sauvegarde (document waarin staat dat Acquoy gevrijwaard moesten worden).

Isabella Clara Eugenia
geb. 1621

Philips Willem
geb. 1554

In deze brief konden de bevelhebbers van het Spaanse leger lezen dat de inwoners van Acquoy beschermd moesten worden tegen aanvallen, plunderingen en brandstichtingen.

De brief van Isabella in extenso weergegeven.

Isabella Clara Eugenia bijder gratien Godts infante (kroonprinses) van Spanje enz. Allen dien genen die dese onse tegenwoordigen briefven sullen worden getoont saluijt. Doen te weten dat wij om goede redenen ons daartoe naderende besluit genomen hebben ende nemen met desen in onse besondere belofte ende Sauwgarde de ingesetene van Acquoy dependentie van Tielerweert, te weten geestloe den weereltle adel ende omede mits alle 't gene dat hun aldaar toecomt ende hunne families zuijgelingen stallingen huijzen landen peerdan ende andere besittinge ende voorts alle hunne goederen, roerende ende onroerende, mitsgaders oock Pelbert Otten schoute aldaer, Adriaen Mertensz ordinaris etc. Omme van allegewenlt, plunderingen, brantschallinge, rantsoeneringe, overlact ende inlegeringe van deser sijde ruijterden ende knechten bedriijdt ende beschermt te wesen.

